

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Gebri Arabis Chimia

Geber

Lugduni Batavorum, 1668

Georgii Horni. Dissertatio de Alchimia. Ejusque veritate

[urn:nbn:de:bsz:31-95581](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-95581)

GEORGH HORNI

Dissertatio de

ALCHIMIA

Ejusque veritate.

Vetus est quæstio quid de Alchimia quæ à multis retro seculis adeo jactata fuit, ob artificium transmutandi metalla, sentiendum sit, plerisque eam pro vana & deceptrice impostorum quorundam, vel simplicium atque ignorantium figmento, habentibus. Non nunc congeram rationes quibus eam impugnant, neque propugnantium argumenta referre operæ pretium est, quod id ab aliis & prolixè jam dudum fuerit factum: pauca quædam ex historiis, quantum ad rem sufficit, obiter ac sine cura congeram.

Recentissimum hujus artis experimen-

* 3

rimen-

rimentum , de quo dubitari nullo modo potest , hoc ipso 1667. anno Hagæ factum fuit. Quidam ignotus, sermone & habitu Batavus ad Joh. Frid. Helvetium Med. Doctorem venit & post multa colloquia tradidit ipsi particulam tincturæ instar grani milii , jussitque plumbo immergi ; id quod tactum & semuncia plumbi tota absque ullo decessu in purissimum aurum transmutata fuit ; quod aurum omnibus probis à monetariis examinatum, non modo non defecit, sed insuper in quartatione ut loquuntur duorum Anglicorum pondere incrementum sumpsit. Factum hoc multis fide dignis tota Haga innotuit. Ita fides facta omnibus hætenus incredulis dari transmutationem metallorum eamque cognitam esse etiam nostro hoc tempore. Totius hujus mirandi operis narratio prodiit in publicum. Dantur etiam alia exempla. Sed in hoc uno acquiescere volui , quoniam mihi cognitius & explo-

exploratus cæteris est ac in recente
multorum memoria versatur. Hoc
nuperrimo experimento fides facta
fuit Helmontio asserenti se unico
tincturæ grano magnam Mercurii
copiam in purum putum aurum
transmutasse. Ut nihil jam dicam de
aliis quæ commemorantur & à no-
stra memoria remotiora sunt, ideo-
que in dubium ab incredulis revoca-
ri possunt. Unum tamen præterire
nolo. Constans apud Alchimistas
opinio est Nicol. Flamellum ex hac
arte ingentes sibi confluxisse opes ac
verum lapidis Philosophici posses-
sorem fuisse. Referam autem quid
Naudæus in suis observationibus
Italicis Mss. de eo annotarit. Ita au-
tem ille : Nicolaus Flamel scriba
fuit Pariensis, qui Judæorum negotia
curabat Parisiis circa ann. 1393. &
seqq. Et quia brevi tempore magnas
divitias acquisiverat, suspicaban-
tur aliqui eum reperisse lapidem Phi-
losophorum. Unde Alchimistæ ho-
dieque

dieque Flamellum Patriarchis suis
post Hermetem & Lullium accen-
sent. Sed est mera impostura & er-
ror maleficus hominum nimis cre-
dulorum, figmentum lapidis Philo-
sophici infano amore ditescendi pro-
sequentium. Res autem cum Fla-
mello ita se habuit, unde totius hu-
jus infani erroris fons patebit. Nico-
laus Flamellus erat scriba ut dictum,
& Judæorum negotia curabat. Ju-
dæi tum tota Gallia proscripti erant
à Rege & bona illorum confiscata.
Flamellus cum debitoribus Judæo-
rum clam tractavit (noverat enim
quantum quisque Judæis debebat
eosque apud Regem poterat debiti
Judaici accusare & quantum debe-
rent Judæis Regi detegere) ut eorum
nomina & debita vel plane reticeret,
vel imminueret. Hac arte, non Al-
chimistica, ut stulti lapidistæ credūt,
sed impostoria brevi tempore Fla-
mellus, ingentes opes ex Judæorum
bonis corrasit. Struxit ex illis, ut il-
lorum

lorum temporum consuetudo reli-
giosa ferebat, templa aliquot, veluti
S. Genovesæ des Ardans & Cœmi-
terium sanctorum Innocentium, ubi
sepultus est, quod fecit culpæ ex-
piandæ ergo. Certe Flamellus scri-
ba fuit. Vidi Romæ in Bibliotheca
Cardin. Bagnii fabulam de la Rosa,
cujus autores sunt Joh. de Mehun &
Clopinel, manu Flamelli scriptam.
Hæc Naudæus, Quæ quidem si vera
sunt, tum Flamellus ex numero pos-
sessorum lapidis eximendus impo-
sterum aliusque ei substituendus erit.

Qualis quidem esse poterit *Iuseph*
Bulhagix Rex Granadæ qui circa
ann. 1346. regnavit in Batica &
Albaicinum muro cinxit, eo sumtu
ut arte metalla permutasse cum opes
regni non sufficerent, fama sit, teste
Mariana x xv. Rerum Hispan. 16.
Ab anno 1480. non plures quam
tres veros artistas in Germania fuisse,
M. Joh. de Colonia scribit, qui
interea ad annum 1520. obierint.

* 5

Unus

Unus fuit in Universitate Erfordina, Magister *Burckhard* natus *Kreutzbergæ* quatuor à *Gießa* milliaribus, Vir admodum expertus artis & secreto habuit verum elixir ad rubrum & album. Secundus vocabatur *Georgius* *Krapitt*, domesticus Episcopi *Trevirensis*, qui cum unica semuncia tincturæ 300. uncias *Mercurii* in bonam Lunam transmutavit. Tertius fuit *Ludovicus* à *Neus Silesius*, qui *Marpurgi* apud *Joh. à Dorrenberg Landgravii* *Wilhelmi* aulae Magistrum vixit & cum unica uncia 16 uncias *Mercurii* vivi in verum aurum transmutavit 24. Carat. omnes probas sustinens. Necatus fuit in carcere miserabiliter ab eodem *Dorrenberg & Marpurgi* sepultus. Atque hanc arbitror esse causam, cur cum plurimi sint qui eam scientiam habeant, nulli se tamen ingratis avaris & crudelibus *Mezentiis* hactenus aperiant, sed memores illius :

Bene qui latuit bene vixit,

artem

arteri dissimulent ac etiam plane o-
mittant , neque sibi utiles neque
aliis.

Inter hos qui veram Chymiaë
scientiam & usum possident , in-
numerabilis Sophistarum , imposto-
rum , deceptorum , ciniflonum co-
pia vagatur, adeo ut sola Lutetia Pa-
risiorum multa millia talium com-
plectatur. Ita Dux Florentinus à quo-
dam Damele Transylvano cum suo
Vsifur, Dux *Wurtemberg.* à Joh. Henr.
Mullenfels & Georgio *Hananer* , Dux
Bavariae à Gabr. *Marvisio* , alii ab aliis
circumventi fuerunt.

Magnifica illa Lapidis Philosophi-
ci promissa innumeros ad indefati-
gabilem ejus inquisitionem excita-
runt, quod quem qui habeat ille pos-
sit secundum Palingenium

— — — — *ubi vult habitare decenter*
Nec fortune iram metuit nec brachia fu-
rum.

Quippe cujus tanta , Augureli hy-
perbologia, vis est

* 6

Ipsius

Ipsius ut tenui projecta parte per undas
Æquoris, argentum si vivum tum foret
æquor

Omne vel immensum verti mare possit
in aurum,

Neptunusque supra divos ditissimus o-
mnes

Tum fieri & strato lusum Nereidis an-
te

Ire super

Ac certum est primam hujus scien-
tiæ Originem ac Praxin ex Ægypto
petendam inque ea eruditum fuisse
Mosen, ut Stephanus testatur & res
ipsa loquitur, dum aureum vitulum
igne comburit ac cineres aqua ma-
ceratos potandos Israëlitis exhibet.
Aurum igne comburere non est aliud
quam Chimici: quippe aurum igne
communi incombustibile est. Alius
ergo ignis fuit quo Moses aurum
suum combussit & quo Ægyptii
utebantur in destruendo auro ac ad
tincturam preparando. Et hujus ignis
notitia

notitia, quo aurum & omnia corpora
comburuntur ac destruantur, præci-
puum arcanum censetur in tota Chi-
mia, idque revera sic se habet. Nam
qui aurum potest comburere (quod
scientibus facillimum est & brevissi-
mo tempore fit) ille simul aurum de-
struit ac in suum sulfur & sal ut lo-
quuntur, separat: unde ipsi facile est
aurum potabile ex cineribus confi-
cere ac alia miranda artis experi-
menta demonstrare. De *Materia*
ingens inter Philosophos lis est. Di-
stinguunt inter opus *universale* &
particulare. Particularia fiunt ex o-
mnibus mineralibus & metallis, *Vi-*
triolo, *Antimonio*, *Arsenico*, *Sulfure*,
Auro, *Argento*, *Marte*, *Mercurio*, *Iove*,
Venere, *Saturno*; ex salibus, *Communi*,
Nitro, *Armonico*, *alumine*, *Vino*, *herbis*,
radicibus, *capillis*, *sanguine*, *urina*, *ster-*
core, *ovis*, *elementis* aliisque absurdis
rebus; quæ tamen omnia, si recte
tractentur ad opus Philosophicum,
quanquam alia propius, alia remo-
tius,

tius, accommodari possunt. Quicquid enim sulfur, Mercurium & salem habet, sive sit vegetabile, sive animale, sive metallicum, id in Chimia suum habet usum: quanquam ex metallicis quam proxime materia transmutationum metallicarum petatur. Quale semen talis seges; fructus arborem arguit. Igitur qui aurum quaerit, non aliam propiorem quam aurum, materiam reperiet:

In auro semina sunt auri.

Et ita in caeteris metallis res se habere solet.

Neque verò existimandum est Chimiam in metallis praecipue occupari: minima illa regni ejus Provincia: longe lateque per totam naturam sese limites ejus & termini extendunt. Nulla ars ac ne mechanica quidem, ea carere potest. Tria illa quae totius mundi faciem immutarunt, *acus navica* sive compassus, *ars tormentaria*, & *Typographia*, non aliunde quam ex Chimia fluxerunt. Nam
pulvis

pulvis pyrius est ille ignis infernalis
& clavis quo referantur non modo
compactissima corpora, verum etiam
munitissimæ urbes ac inexpugnabilia
olim castella funditus diruuntur. Ita
agri steriles arte Chimica fœcundan-
tur, quod Leo Philosophus, Episco-
pus Thessalonicensis perpetravit,
qui agrum Thessalonicensem in sum-
mam sterilitatem redactum, adeo ut
incolis aut fame moriendum aut aliò
migrandum esset, suo ingenio &
scientiarum, quas callebat, ope, ad
frugem convertit fertilemque reddi-
dit. Sunt etiam multa quæ olim Chi-
mistiis nota, cum tempore in desue-
tudinem & oblivionem abierunt,
uti vitra rubra pellucida ex cupro,
quorum in priscis templorum fene-
stris adhuc extant reliquiæ, quæ ars
hodie ignoratur vel inter paucissi-
mos occultatur, quod ex ejusmodi
vitræ metallicis aurum & argentum
ignibus extorqueatur. Idem de vi-
tro *malleabili* sentiendum, cujus au-
thorem

thorem *Tiberius* cum universa officina sustulit. Est etiam haud levis invidia penes artifices, qui sua etiam vulgaria sub novis nominibus occultant & pro arcanis venditant. Quos non ludos mundo fecerunt sub Phasmate *Alcahest*? Quod monstrum primo Paracelsi partus, ab Helmontio adoptatum, inde ad alios transmissum, modo erat nitrum ab Antimonio fixum, postea liquor ex oleo vitrioli & spiritu urinæ vel sanguinis humani; aliis vero ex Mercurio per ablationem sulfuris externi parabatur. Et talium arcanorum hodierni Chimici ingentem segetem passim in suis libellis protrudunt, quæ sanè nihil in se arcani habent, sed sunt vulgaria novo nomine incrustata. Hinc chimia in contemptum abit & ipsi artifices, quia quod promittunt prestare non possunt, impostoribus annumerantur. Prodiit nuper Anonymi *introitus* apertus ad *occlusum* Regis *Palatium*, ante multos annos ex Anglia

theoria

glia

glia Mss. ad me transmissum, opus
plane sophisticum & commentitium.
quod experientia multis qui exacte
probarunt, cum damno sumtuum &
temporis cognitum fuit. Et talibus li-
bellis decipiuntur hodie innumeri.
Inter omnia inventa Chimica vix ul-
lum mirabilius est *aquis fortibus*, qui-
bus metalla corroduntur & aurum
ab argento exactissimè separatur,
quæ tempore Justiniani nondum co-
gnita, ut ex l. 5. par. 3. ff. de rei vin-
dicatione patet; adeo recens est in-
ventum ut Joh. Franc. *Mirandulanus*
III. de auro I. dubitet, an tempore
Arnoldi de Villa Nova usus aquæ
fortis ad secernendum aurum ab ar-
gento fuerit. Vixit autem is circa
A. 1330. Michael *Majer* in Symb. au-
ræ Mensæ tradit tempore Vincen-
tii Monachi Belluacensis adhuc fuis-
se arcanissimam aquam fortem, nec-
dum vulgatam. Venetiis primus ejus
usus fuit; inde circa A. 1400. in Ger-
maniam & totum orbem propaga-
tus.

rus. Ut eodem fere tempore & *acus*
nautica & *pulvis* pyrius & *Typographia*
& *aqua* fortes in notitiam hominum
venerint, quibus quatuor præclarif-
simis inventis artes nautica, milita-
ris, libraria & metallica, novam fa-
ciem induerunt & ad summam per-
fectionem penerunt.

Nihil nunc restat nisi *menstruum*
vel *solvens* universale, de quo mira &
incredibilia jactant illi qui nunquam
ejus notitiam habuerunt. Tale dari
certissimum est & tantarum virium,
ut tota natura ei resistere nequeat;
omnia domat & comminuit non se-
cus ac Leo hinnulum, verè aqua Sty-
gia & Phlegethon, ignis ignium &
fulmen Jovis. Sed de his alio tem-
pore plura. Interea, Lector Amice,
hoc Gebro redivivo fruerè & artem
Chimicam ex ipsis fontibus potius
quam turbidis lacunis, cum fructu &
voluptate hauri. Restat pars hujus
altera quam Levinus Warnerus ex
Oriente Mss. Arabice Leidam misit,
cujus

cujus apographum ex communica-
tione Viri summi Jacobi Golii (qui
nuper incredibili meo omniumque
luctu Academiae ereptus, omnem
quem ex Orientalium linguarum
cognitione sperabam fructum, secum
abstulit) apud me est, quod quia
nunquam Occidenti innotuit, in La-
tinum sermonem translatum si Deus
velit, Chemicis aliquando commu-
nicabimus. Leidæ XXI. Novemb.
c1o 10c LXVII.

GEOR-

capitulum apographum ex conuincis
nona. In fano Jacobi Colliquis
nunc. Intra. Intra. Intra. Intra. Intra.
Intra. Intra. Intra. Intra. Intra.
Intra. Intra. Intra. Intra. Intra.
Intra. Intra. Intra. Intra. Intra.
Intra. Intra. Intra. Intra. Intra.
Intra. Intra. Intra. Intra. Intra.
Intra. Intra. Intra. Intra. Intra.
Intra. Intra. Intra. Intra. Intra.
Intra. Intra. Intra. Intra. Intra.

1030

C
D
vo
gi
pt
fec
ru
m
no
lu
U
ex